

Redaktionell kommentar

Nu i slutet på detta märkliga år 2020 kommer så äntligen årets andra nummer av ForskUL. Detta, nummer 2, är samtidigt nummer 1 för mig som nyutträd redaktör för tidskriften.

Som Ingrid Carlgren skriver i sin sista redaktionella kommentar i nummer 2020:1 så börjar ForskUL idag vara en etablerad tidskrift för praktknära – och framförallt undervisningsutvecklande – forskning. Forskning som bidrar med ny och, för lärarprofessionens kärnuppdrag, relevant kunskap. Ingrid skriver vidare att den ”forskning som publiceras i ForskUL vetter åt två håll – å ena sidan forskningsfältet och, å den andra, skolan och lärarnas praktik.” Jag tänker att i en ideal framtid är skolans och lärarnas praktik och forskningsfältet inte i alla avseenden åtskilda. Istället kommer utvecklingen av den lokala undervisningen och framtagandet av ny undervisningsrelevant kunskap vara en välintegrerad verksamhet i likhet med medicinsk klinisk forskning – den typ av forskning som ofta refereras till i diskussioner om praktknära forskning. Detta skulle kunna innebära att lärare kan vara ”kliniskt” verksamma forskare, det vill säga en verksam lärare som även kan ansvara för undervisningsutvecklande forskning i den egna praktiken.

Min ambition som nyutträd redaktör är att fortsätta det väletablerade spåret att vara en kanal för publicering av just sådan kunskap. Men en sådan specifik inriktning på en vetenskaplig tidskrift innebär också utmaningar – framför allt handlar det om att nå ut till de målgrupper som kan dra nytta av denna typ av kunskaper. Idag, när kanske många lärare ännu inte är vana vid att hämta stöd för utvecklingen av den egna undervisningen i vetenskapliga artiklar, är spridningen av ForskUL en utmaning. I takt med att allt fler lärare har varit en del i forskningsprojekt kan den typ av artiklar ForskUL presenterar ses som en självklar del i deras vardag. Vidare är min och redaktionens förhoppning att också blivande lärare inom sin utbildning ska kunna ta del av kunskaper via ForskUL. Inom redaktionen kommer vi att öka våra ansträngningar för att nå ut med ForskUL både till lärarutbildare och ämnesdidaktiska forskare.

En annan utmaning som ForskUL fortsättningsvis stävar efter är att kunna publicera artiklar inom fler kunskapsområden. Hittills har vissa kunskapsområden varit vanligare än andra, men vi ska arbeta för att locka författare att bidra med artiklar inom mer sällan förekommande kunskapsområden. I detta nummer har vi för första gången ett historiedidaktiskt bidrag, likaså har vi ett bidrag som berör de allra yngsta barnens motoriska utveckling. Detta kan ses som exempel på studier från två nya kunskapsområden. Den tredje artikeln representerar – trots att det handlar om matematik – även ett delvis nytt kunskapsområde, nämligen hur en strukturerad undervisning kan kompensera för sociala faktorerens negativa inverkan på elevers utveckling i matematik. Gemensamt för de tre artiklarna är att de bidrar med kunskaper som kan medvetandegöra lärare om innehållsliga aspekter som barn och elever behöver få tillgång till.

I den första artikeln *En, två eller flera historier? – undervisning för decentrering av historiska narrativ* ger **Mathias Blomberg** och **Line Ekman** ett historiedidaktiskt kunskapsbidrag som handlar om hur lärare i undervisningen kan hjälpa elever att utveckla en förmåga till ”decentering”. Detta begrepp sätter ljuset på att de historiska narrativ eleverna vanligen möter, exempelvis i läromedel, berättas utifrån ett västerländskt perspektiv. Speciellt i ett multikulturellt klassrum kan vissa elevgrupper känna sig marginaliserade och osynliggjorda. Med en decentrerande undervisning kan elevers interkulturella kompetens utvecklas och historieundervisningen kan göras mer mångfacetterad. Artikeln belyser även hur undervisningsutveckling i förlängningen tar sig an skolans demokratiuppdrag.

I den andra artikeln *Tvååringars spontana utövande av grundläggande motoriska färdigheter i daghem* ger **Mikaela Svanbäck-Laaksonen** detaljrika beskrivningar av vilka grundläggande motoriska färdigheter tvååringar i förskolan spontant har möjlighet att utveckla. Artikeln bidrar med kunskaper om hur grundläggande motoriska färdigheter kan observeras i barns vardagliga aktiviteter. Vidare bidrar artikeln med kunskaper om vilka motoriska färdigheter tvååringarna spontant – givet den fysiska miljön i förskolan – tränar mindre på. Det metodiska upplägget ger även redskap som kan användas för analys av den egna förskolemiljöns förutsättningar och eventuella begränsningar för att stimulera till mångsidig övning. Den studie som artikeln bygger på är utförd i finlandssvenska förskolor (daghem) och bidrar således till att göra ForskUL relevant också för lärare i våra nordiska grannländer.

I den tredje artikeln *Att utveckla god taluppfattning hos alla elever i förskoleklass – en interventionsstudie i matematik* tar **Kristin Westerholm** och **Joakim Samuelsson**, liksom författarna till den historiedidaktiska artikeln, sig an skolans demokratiuppdrag med ett ämnesdidaktiskt perspektiv. Utgångspunkten är att elever från resursvaga områden redan vid skolstarten har ett sämre utgångsläge gällande matematiska kunskaper, jämfört med elever från resursstarkare miljöer. Artikeln bygger på en systematiskt utformad interventionsstudie där förskoleelever under en avgränsad period fick ta del av ett matematiskt program för utveckling av taluppfattning. Resultatet visar att det är möjligt att med riktade insatser överbrygga sådana skillnader mellan olika elevgrupper som antas ha stor betydelse för elevernas fortsatta matematiklärande. Denna artikel kan med fördel läsas tillsammans med den artikel av Camilla Björklund och Ulla Runesson Kempe som publicerades i årets första nummer.

Avslutningsvis vill jag önska er alla, i relation till den dominerande coronapandemin, ett mycket bättre år 2021. Jag vill även passa på att hälsa vår nya redaktionsmedlem, professor Christina Ottander, välkommen till ForskUL.

Inger Eriksson
redaktör

